PREU: 5 Cèns. **Barcelona 27 Maig 1911**

EN PATUFET

ANY VIII N.º 385.—**Redacció y Administració:** Cardenal Casañas, 4 (Riera del Pi)

—Mira com han crescut aquestos arbres: aprèn d'ells, tu que ets tan nano.

—¡Quina gracia! ¡Ells no han tingut altra cosa que fer! Haguessin tingut d'apendre Llatí, Geografia, Historia, Fisiologia, Física, Agricultura, Química, Higiene, Historia natural, Retòrica, Geometria, Dret usual, Algebra, Dibuix, Aritmètica, Psicologia, Llògica y Etica, no serien tan alts.

Els reys Ferràn de Catalunya y Aragó

PERA el vinent dimars senyala el calendari la festa de Sant Ferràn, rey de Castella y de Lleó.

Això ens dona peu, com ja hem fet altres vegades, a dir quelcom sobre la historia dels monarques de Catalunya y d'Aragó que portaren aquet nom, per més que de cap d'ells ne guarda la nostra terra gaires bons records.

A la mort de Martí *l'Humà*, escaiguda en 1410, com aquet rey no havia deixat successió directa, varen reunirse a Casp els representants de tots els Estats de la Corona d'Aragó, elegint per rey a Ferràn d'Antequera contra els millors drets de Jaume d'Urgell, de nissaga catalana.

Ab en Ferràn I va entronisarse a Catalunya una dinastia forastera, el primer representant de la qual, va mostrar, en diferentes ocasions, gran desafecte als catalans.

Va perseguir crudelment al seu rival el Comte d'Urgell y als seus partidaris, empresonant al primer al castell de Xàtiva, ahont morí assassinat pels fills del monarca. Va intentar també diferents cops trepitjar els furs y els privilegis de Catalunya, entre ells el del *Vectigal de la carn* que regía a Barcelona y que era un tribut del que no podía eximirse ni'l rey mateix.

Per cert que aquet fet va donar lloch a n'aquell acte de civisme del Conceller en Joan Fivaller, el qual, ab risch de la seva propria vida, va presentarse al sobirà exigintli el compliment del seu dever, conseguint humiliar l'urch del rey Ferràn y obligarlo al pagament del impost.

Aquet monarca va morir a Igualada en 1416, cuidat pel generós Fivaller, al qual deixà marmessor en el seu testament y li confià la vetlla del princep herèu.

A la mort, en 1479, de Joan II, va succeirlo en el trono d'Aragó el seu fill Ferràn II, per haver mort el primogènit Carles de Viana, se suposa que enmatzinat per la seva marastra Joana Enriquez, mare den Ferràn.

Ferràn II, casat ab Isabel de Castella, tampoch es gaire acreedor al agraiment dels catalans, per quant al verificar el seu matrimoni ab dita

—Vostè va dirme que aquestes sabates me durarien tota la vida, y miri, sols fa un mes que les porto y ja no's poden aprofitar.

—Oh, es que'l dia que vostè va venirles a comprar feya molt mala cara y no m'ho creya pas jo que vostè durés un mes.

princesa, va convenir que'l rey residiria a Castella, d'hont no se'n podria moure sense la voluntat de la seva muller.

Regí, donchs, com un rey castellà y encara governat per la seva dòna.

Morí en 1516 a Madrigalejo (Extremadura).

A partir d'aquesta data, els Ferrans de que'ns parla la historia pertanyen ja a la dinastía general d'Espanya, seguint l'ordinació numèrica dels reys d'aquet nom que havía tingut Castella, per haverse realisat l'amistat política d'abdues corones.

El primer es Ferràn VI, fill de Felip V, l'usurpador de les llibertats catalanes, y el segón y darrer Ferràn VII, rey d'Espanya quan se promogué la invasió napoleònica.

ABECÉ

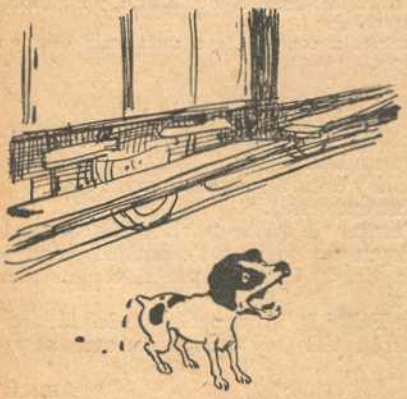

Una caiguda que hauría pogut ésser fatal

En Bolavà es un admirador de les belleses de París, y ab tot y agradarli molt les aventures per boscos y deserts, també li plau el gran moviment de les ciutats y les curiositats que tanquen.

Els fets que anem a relatar, varen succeirli la primera vegada que va visitar la capital de Fransa. El viatge va ferlo felisment, exceptuant un petit descarrilament que hi va haver a mitg camí. Era a mitja nit, que'ls viatgers varen despertarse sobressaltats al sentir una terrible sotragada. Desseguida va compendres que's tractava d'un accident ferroviari, lo que va alarmar molt als passatgers.

Tothom sortí dels vagons esverat y esgrogueit, menys en Bolavà qui, com es sabut, es un home que conserva la més gran serenitat davant dels perills més terribles.

Al saltar del tren, se va veure que la màquina havía sortit completament de la vía, anant a encallarse dos metres enfora.

Per sòrt, no hi havía hagut cap desgracia personal, fóra d'un gosset d'aigues, proprietat d'una senyora passatgera, el qual va tenir la desgracia de perdre la cua, al voler saltar per la finestreta en el moment en que's tancava.

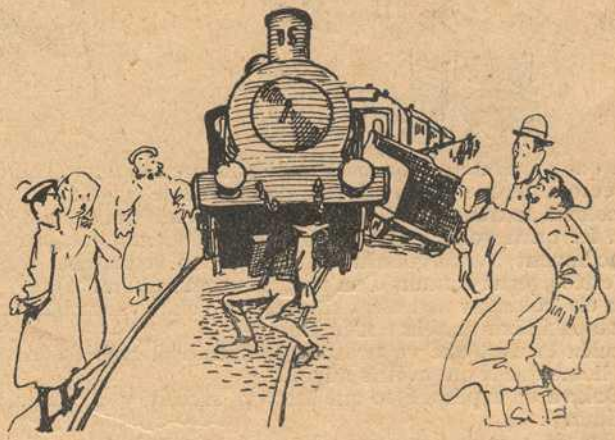
Quan tothom més inquiet estava pel gran retràs ab que arribarien a lloch, en Bolavà se n'anà tranquilament a veure'ls desperfectes de la màquina, y després d'haver observat que

aquesta no havía sofert el menor mal, va declarar que, si volíen, ell la tornaría a colocar en els rails.

—¡S'ha tornat boig!—deya la gent al sentirlo.

Però ben aviat varen poder veure que en Bolavà parlava en serio. Efectivament, se va treure els guants, va agafar la màquina y, sense fer cap esfors extraordinari, va alsar la màquina y la va colocar tranquilament damunt de les vies.

Tothom quedà parat de la forsa den Bolavà, y ell, sense fer cas de les alabanses, se n'entornà al vagó pera dormir.

El tren va arribar a París sense altra novetat, y en Bolavà se n'anà a veure la Torre Eiffel, pera fugir de les manifestacions d'entusiasme que li feyen els parisenchs, quan varen saber l'acte que havía realisat pel camí.

Quan va ser a dalt de tot de la Torre Eiffel, va posarse a mirar el paisatge. Poch prudent, va abocarse un xich massa, y perdent l'equilibri, ¡pataplaf! va caure desde aquella altura considerable.

Pel camí, va compendre que aquet cop estava perdut, però no per això va perdre la serenitat.

Disposat a morir esclafat com una coca, anava cayent, cayent, quan, tot d'una, va sentir que'l seu cos topava ab una cosa flonja, que li semblà un matalàs de plomes.

No era un matalàs de plomes, sinó un vol de coloms que volava al entorn d'un colomar.

Com que va caure d'esquena y'ls coloms eren molts y volaven molt junts, vetaquí perque varen salvarlo de la terrible caiguda.

Els coloms anaren volant, fent aquells cercles tan airosos que acostumen a fer quan volen junts, y en Bolavà, encantat de sentirse portat tan còmodament, va cargolarhi un cigarret, ab la mateixa tranquilitat que si s'estés agegut damunt d'un prat a la sombra d'un arbre.

Quan els coloms varen estar cansats de volar, varen baixar al colomar, portanthi aixís mateix a n'en Bolavà.

¡Calculèu la cara que va posar el colomista al trobarse en presencia d'aquell home que li queya dels núvols!

En Bolavà va explicarli lo que li havía succeit, y el colomista'l convidà a dinar.

Ell, agrait a tantes mostres d'atenció, acceptà l'obsequi y durant tot el dinar explicà aventures de viatge y fets extraordinaris que li havien ocorregut, causant l'admiració dels oyents.

Ab permís den Bolavà,

J. M. F. y T.

V Concurs d'EN PATUFET

Advertim als guanyadors dels premis del V Concurs que si no s'han publicat encara els retrats, es perque estant malalt el guanyador del primer premi, no s'ha pogut fer el retrat.

Li desitgem ràpida y completa millora. Quan se publiquin els retrats se publicarà'l treball que obtingué'l premi.

Un llibre pera noys y noyes

Ab el títol de «Polidesa», el conegut escriptor, don Manel Rocamora, acaba de posar a la venda un preciós llibret, escrit en vers, en el qual els nens y nenes hi trobaràn un ramell de bons exemples, descrits ab trassa y amenitat.

En Manel Rocamora es un poeta delicat, molt amich dels infants, y es per això que, després d'haver escrit una colla de llibres de prosa y de poesía pera'ls grans, ara ha volgut dotar als petits y jovenets d'un llibre que es un tresor.

Aquesta obra, que la Censura ha declarada «de pura utilitat pera les escoles y families cristianes», conté en sos cent capítols, les més importants regles d'higiene del cos y de l'ànima que són imprescindibles pera obrar com cal arreu y en tot estament, edat y ocasió. També s'hi troben en forma d'apèndix les fórmules ab que s'han de tractar les persones; segons llur categoria, en tots els ordres socials (eclesiàstich, civil y militar), a més de notes aclaratories, instruccions sobre pràctiques tradicionals, de cortesía, etc.

Pera més fácil comprensió y retenció de ses màximes y consells, está escrita en vers y profusament ilustrada pel célebre artista J. Llaverías.

Ha sigut pulcrament impresa per la casa Fidel Giró, en bon paper verjurat, ab excelents gravats de la casa Baguñà y Cornet, relligada en cartoné y ab hermosa portada a quatre tintes, resultant una obra molt propria pera premis, regals, etc.

S'ha posat ja a la venda, al preu de 6 rals l'exemplar, en totes les llibreríes.

Felicitem al senyor Rocamora per la seva obra y també als nens per les coses boniques que hi apendrán.

En Patufet

Epigrama

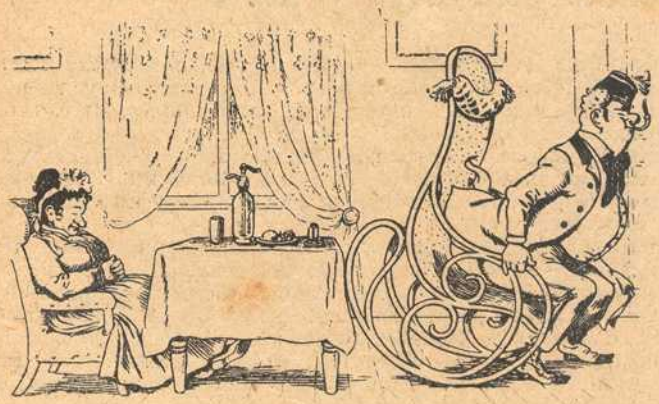
Al arribar al colegi
en Lluiset Benavent,
el professor, encarántseli,
va dirli severament:

—¿Còm es que ahí a ne la classe
vosté s'atrevi a faltar?
Això es un abús gravíssim
que no pot continuar.

A lo qual va replicarhi,
tot temorós, en Lluis:
—Vaig faltar, perque la *mama*
va rebre un nen, de París.

Però tot seguit el mestre
va recalcar:—Ja ho té entès;
vagi al seu lloch, però cuidi
que això no passi may més.

Nyic

Un senyor que ab distracció
dona un *sustu* espatarrant

En Joan Calmeta

(Conte)

No s'ho deya, no; però els noys d'estudi li havien tret aquet renom, per lo molt calmós que era en totes les coses.

Era un bon noy, y els seus pares se l'estimaven molt perque era dòcil y obedient y els mestres n'estaven contents perque era aplicat, però, de tots els defectes que tenía, el que més contrariava als uns y als altres era la calma d'aquell xicot, que feya que no podés treures d'ell el profit que podía esperarsen.

A casa, quan sa mare li encarregava alguna cosa, ja ho feya, ja, però, després d'haversho fet dir moltes vegades y potser després d'haver rebut alguna castanya.

—¡Joanet, cuita!... ¡Joanet, no t'entretinguis!...—era la cantarella que sovint se li dirigía.

Una nit, en Joanet Calmeta va tenir un fort somni. Va somiar que estava malalt, tant, que malgrat els cuidados y medecinas, va morirse el pobre Joanet. Un cop mort, va somiar que la seva animeta, volant, volant, com un aeroplà, anà enlairantse fins als núvols, fins a les estrelles y fins al cel.

Al arribar a la porta del cel, va apretar un botó elèctrich (que no era altra cosa que un brillant gros com un sigró) y un vellet de barba blanca, mirant per la reixeta, va preguntar:

—¿Qui hi hà?

—Soch en Joanet Roca, per servirlo.

El vellet (que, com podèu pensar, era Sant Pere en persona), va

AL EXTRANGER

a una senyora que dorm
y que's desperta cridant.

agafar un llibre, gros com un missal, y va buscar el nom d'aquell nen.

—¿Joanet Roca?—va dir.—¡Ah! ja: ¿ets el que a estudi anomenen en Joan Calmeta? Al cel ja hi pots entrar, ja; però, com que may vas depressa, espérat una estona en aquesta sala.

Desde allí, se sentíen al lluny les veus dels angelets que cantaven les músiques celestials; se veyen uns reflexes de llum hermosíssima, però, en Joanet, no disfrutava de rès perque ni sentía be ni veya be, morintse de ganes de gosar de tanta felicitat que no podía alcansar, ab tot y tenirla tan aprop.

No s'hi va estar molt temps allí, no; però a n'ell li varen semblar anys; allavores sí que va arrepentirse d'haver estat tan calma quan era a la terra y pensava en lo que havía perdut per anar poch a poch en les seves coses, sense fer cas de rès ni de ningú.

Per últim, va obrirse la porta y Sant Pere li va dir:

—¡Vaja, ja pots entrar, y que gosis per tota la eternitat!

Però, en aquell moment, se va despertar en Joanet, trobantse en que tot havía estat un somni y en que ell era al seu llitet, tenint al seu costat a sa mareta que treballava.

En Joanet va compendre la llissó que era per ell aquell somni, y, aixecantse del llit, se va vestir ab tanta llestesa, que la seva mare no se'n sabía avenir.

—¡No m'ho diràn may més en Joan Calmeta!—va dir, després d'explicar el somni a la seva mare.

Y efectivament, desde allavores semblà un altre. May més, ni a casa

ni al colegi, van haverli de dir dos cops la mateixa cosa y els companys van oblidar completament l'antich renom.

Aquell nen es avuy un home gran y fet; un pare de familia actiu y treballador com pochs y una de les coses que més vigila en els seus fillets, es que no siguin calmosos.

C. F.

L'hora de la tasca

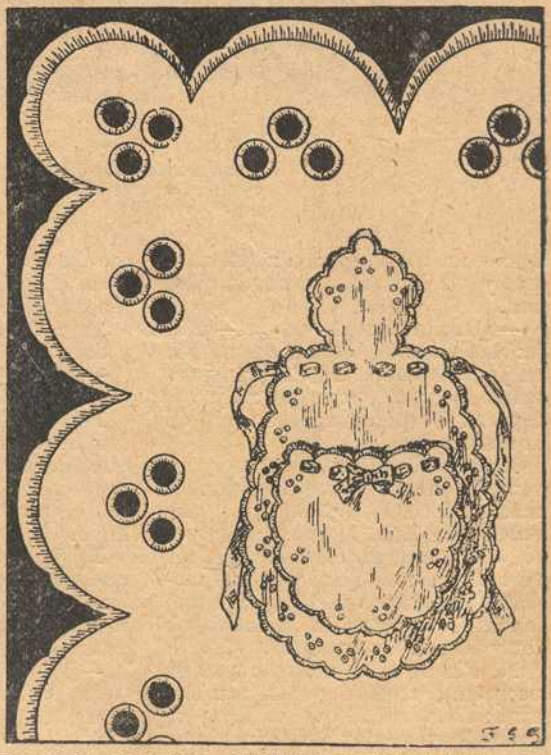
Devantalet pera la torre

Ara que s'acosta l'istiu, veusaquí un devantalet molt útil pera anar a fer la tasca al jardí, al bosch, a la platja, etcétera.

L'adjunt gravat reprodueix el croquis del devantalet fet, y un detall de les vores. El devantal porta, al davant, una gran butxaca pera durhi les llanes y sedes, estisores, roba, etz. La tapa d'aquesta butxaca fa de peto, mentres se treballa, y després se clou per medi d'un trau sobre la cinta del entredós de la bossa.

El treball de brodat d'aquet devantal es dels més fàcils; es un fistó y un motiu de brodat àngel molt senzill.

LA RITA CUSIDORA

Devantalet de costura y detall del guarniment de la vora.

Les faules d'Isop

L'ase vestit ab la pell del lleó

Hi havía un ase que, cansat de veures aburrit y despreciat dels demés animals y envejant el poderiu d'altres als qui tothom temía no més que de sentirlos bramular, resolgué vestirse ab la pell d'un lleó y aixís recorregué tota la comarca esparverant a totes les besties que trobava al seu pas.

Molt satisfet y envanit anava l'ase per aquets mons de Deu, arribant a creures que'l temor que inspirava era degut a ell per qui era y no perque anava disfressat ab la pell del lleó.

Anava aixís per un camí, quan va veure venir la guineu.

—Ara veuràs quin espant li donaré a la guineu—va dirse l'ase.

Però la guineu, estava distreta y no se n'ataleyava.

Aleshores l'ase, pera cridarli l'atenció y donarli l'espant, se posà a bramar.

La guineu, al sentir el bram, va pensar:

—Ara ve un ase.

Y no'n feu cabal.

L'ase, enutjat de la guineu per la poca atenció que posava, tornà a bramar.

La guineu alsà'l cap y's trobà ab l'ase vestit de lleó.

—¿No tens por de mi?—bramà l'ase.

A lo que la guineu repongué:

—També jo hauría tingut por de tu com les altres besties te'n tenen... Solament que jo t'he sentit bramar.

Y se li posà a riure a la cara.

Lo que vol dir que qui fa lo que a n'ell no li pertoca d'ell tothom se burlarà y'l pendràn per un tanoca.

Pera recitar

Glop de neu

La presumpció castigada

¡Ara veyèu!
¡Del glop-de-neu
la flor petita y ranca
volía ser tan blanca
com la Mare de Deu!

—¡Enrera, flor soperba,
lluny de mi—
digué Nostre Senyor.
—Val més que tu'l bri d'herba
que'l bestiar bovi
trepitja en son camí.—

Y aquesta pobre flor
perdé la olor.

La rosa fugí d'ella
el repunxó també,
y l'ardenta rosella
li digué:
—M'estim més per vehina
la pota-cavallina (1)

¡Y aquella pobre flor
perdé'l color!

(1) La pota-cavallina es una planta que deu el nom a la forma de les fulles, que arràn de terra semblen petjades de cavall.

Abans era molt útil
mes ara ja no ho es
per rès.
Si un dia era tendrívola,
ja se la menjà'l sol;
si abans era mengívola,
ni'l bestiar la vol.

† Mossèn JACINTO VERDAGUER

Jochs de Jardí

La pilota dels jokeys

El joch es de molt exercici y entretingut perque es de bastant mèrit.

Els jugadors se divideixen en dos bàndols: el dels cavallers y el dels cavalls. Els cavallers monten a coll-y-bè sobre'ls cavalls y's situen en el perimetre d'un gran cercle, ratllat a terra, a distancies iguals.

Un dels cavallers té una pilota y la tira al de la seva dreta, aquet fa igualment ab el que segueix, aquet ho fa ab l'altre fins que la pilota torna a ser en poder del primer que l'ha tirada. Allavors ja no hi hà ordre, y la pilota va y ve en totes direccions. Si algú la deixa caure a terra, allavors tots els cavallers desmonten y fugen, car en aquet cas el cavall que la té més aprop té dret d'agafar la pilota y tirarla contra un dels cavallers. Si'l toca, tots el cavallers passen a fer de cavall y els cavalls de cavallers, tornantse a comensar el joch. Si no toca a ningú, segueix el joch en la forma d'abans.

L'ONCLE JOGANER

Jochs de Saló

El's elements

Els elements de la naturalesa són quatre: aigua, aire, terra y foch. D'aquets quatre elements, en els tres primers s'hi viu: a l'aigua'ls peixos, a l'aire les aus, y a la terra tots els animals, menys els peixos.

Però pera'l joch dels elements, els animals que viuen a l'aire no viuen

—¡Que es bonich *veure*'l panorama!
—Ja ho pots dir, que es bonich *veure* però a mi m'agrada més beure el vi.

a l'aigua ni a la terra, ni els de la terra, a l'aigua ni a l'aire; es a dir, cada animal se'l considera com vivint en element especial.

El joch, consisteix en tirar un mocador a una persona dientli, «*aigua*, o *terra*, o *aire*», y aquell a qui ha anat el mocador, té de contestar anomenant un animal dels que viuen en l'element que se li cita. Per exemple, si al tirarli'l mocador li diuen *aigua*, ha de contestar dient ballena, bacallà, llús, etc. car si diu elefant o colom o burinot, pagarà penyora.

Epigrames vells

—Desde que en Pep s'ha casat viu d'una finca que renta...
—¡Ja ho crech! si'l manté la dòna treballant de bogadera.

—

—El meu pare, es cosa vista, que ocupa un lloch elevat.
—¿Que potser es diputat?
—No, senyor, es colomista.

M. PIQUÉ

Totes les solucions.—Joseph Castelltort, Ralel Terradas, Josepha Sanromà, J. Janer, Joaquim Julibert, Miquel Burgués, germans Dionís y Maria Mestre, germans Francesch y Gaspar Marxuch.

Quatre solucions.—Salvador Corbella, Lluis Corbella, Magi Fabregat, Arthur y Ramón Jordi Rey, Pelay Samaniego, M. Caballero, Lleó Burgay, Joan Guarro, Pere Llubé, Eudalt Caseras, Joan Serrabella, Mercè Rabela, Pepeta y Miquel Remus, Cristina Concustell, Joseph M.ª Cabané, Joseph Badoszan, M. Ferrer, Antoni Sospedra, Celia, Pepeta y Guillermina Alemany.

Tres solucions.—Francesch Ribas, Florenci Vilà, A. de Tomaso, Eularia Fina, D. y R. Roure, Joan y Jaume Sordé, germans Daniel y Carolina Audi, Sabina Agón, Miquel Riera, G. de Castro, A. Escuder, Joseph Virgili, Joan y Antòn Llossas, Joan y Joseph Ferrer, A. Llardent, Joseph Cudinach, Digna, Rosalia y Antòn Burunat, Joseph Vallbona, Joan Cabré, Joseph Armengol, Pere Duràn, Magdalena, Antonia, Merceneta y Lluiset Montserrat, Joseph Sanabra, Joaquim Masvidal, Pere Clotas, Enrich Bach, Demetri Fullà, Joan Montserrat, Pepeta y Francesch Regàs, Antoni Orpinell, Pepeta Forn.

Dues solucions.—Joseph, Teresa y Maria Barbarà, Carme Camprubí, Frederich Aymamí, Ramón Grané, Pere Ferriol, Jaume Poch, Benjamí, Miquel y Joan Almirall, Jaume Fontcuberta, Francesch Guitart, Ramón Gusi, F. Rius, Francesch y Francisqueta Vives, Vicens Martínez, Joseph Singla, Vicens Martínez, Mercè y Lluis Guitart, Joaquim Sagristà, Joseph Sal-lari, germans genil, Salvador Gómez, Francisco Gómez, Ramón Juncosa, Francesch Costa, germans Carreras, Joaquim Xiró, Joan Graus, Joseph Diumenjó, Isabel Huguet, Maria y Antòn Verdura, Pere Cortés, Lluis Trullà, Encarnació G., Jaume Piera.

Una solució.—Joseph M. Roig, Alfred Mata, Pere Vinyas, Domingo Bruguera, F. Estivill, A. Bosch, Joseph M.ª María Molins, Ferrán Casajoana, M. Soler, Joseph Gotsems, Joan Segarra, Joan Boixadé, Antoni M. Sunyer, Pere y Francisca Tort, Fausti Costa, Heribert Cols, Joseph Isern, Providencia Viltró, Dolors Planas, Ramón Bassa, Robert Cusidó, Pepeta Serrabella, Roseta Font, Joaquim Casadevall, Gabriel Recasens, J. Marí, Frederich Jirés, Joseph Archs, Joan Bonavia.

ENDEVINA, ENDEVINETA

LLETRA NUMÈRICA

1	2	3	4			5	6	7	8	regal de dòna
	1	4	5					3	5	temps de verb
	1	8	3	5				3	5	» »
	1	5		3	5			7	5	inst. de tall
	1	5			3	8		6	5	Barquet
	1	8				6	8	7	5	temps de verb
	1	8					6	8	6	5	parenta petita
	1	2					3	4	5	nou estat
	1	2						5	3	5	temps de verb
1	4	1	8						6	5	figureta

MACARI

XARADA

Prima-dos de la xarada
en els barcos trobarèu,
car si això no posseeixen
per perduts els donarèu.
Si invertiu aquell objecte,
es a dir, *según-primer*
nom d'un desordre veurèu.
El *total*, ¿què deurà ser,
sent adjectiu el *tercer*?

E. CASERAS

TARGETA

Valentí Durall de Bolja

PALMA

Combinar aquestes lletres de manera que donguin el nom d'un drama català y el cognom de son autor.

GASPAR MARXUACH

SOLUCIONS A LO INSERTAT EN EL NÚMERO ANTERIOR

A la lletra numèrica: *Mustiola.*—A la xarada: *Cavalls,*—Al geroglífich: *La grandesa.*—A la targeta: *La cambrera.*—A la conversa: *Miquela.*

POLIDESA

Regles en vers den M. ROCAMORA

Pera més fàcil comprensió y retenció de les màximes, está escrit en vers y profusament ilustrat per en J. Llaverías, ab una coberta a 4 tintes.

Se ven a totes les llibreríes a 6 rals

IMPREMTA DE M. GABVE, CARME, 16

Episodis històrichs.—Catalunya romana.—*La colonia Tarraco*
(Sigle I abans de J. C.)

Reducció de la tarja d'**Episodis de l'Historia de Catalunya** que's va repartir dissabte passat en el Suplement d'EN PATUFET, junt ab l'interessant novela d'aventures

El gegant dels aires

CAMISERIA Y CORBATERIA
DE
JAUME SANS
Boqueria, 32.—BARCELONA

Als nens y nenes que comprin a la Casa se'ls obsequiará ab una bonica postal.

ESPECIALITAT EN LES CAMISES A MIDA

Un lladre s'escapa...

Se tira de cap...

Y cau dintre goma...

¡Y queda enganxat!